

Kommunfullmäktige

Medborgarförslag om att skapa en bivänlig kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslås föreslå kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att besluta:

- Hörby kommun ska kalla sig en bivänlig kommun
- Ge uppdrag till Samhällsbyggnadsförvaltningen att arbeta vidare med åtgärder för att fortsätta vara en bivänlig kommun

Sammanfattning av ärendet

Ett medborgarförslag har inkommit till kommunstyrelsen med förslag om att kommunen ska bli en bivänlig kommun.

Pollinatörer, exempelvis humlor och bin, spelar en viktig roll i ekosystemet och flera larmrapporter kommer om att mängden pollinerande insekter minskar drastiskt över hela världen.

Användning av bekämpningsmedel i jordbruket och färre platser där pollinatörerna kan leva och fortplanta sig tros vara de störst bidragande orsakerna till att pollinatörerna försvinner.

Konceptet bivänlig kommun finns inte i Sverige ännu men biodlarförbundet i Danmark har tagit fram en certifiering hur man kan bli en bivänlig kommun.

Bygg och miljönämnden fick av kommunfullmäktige i uppdrag att bereda och besvara medborgarförslaget. Förslaget har beretts. Hörby

kommun arbetar redan idag med att stötta pollinatörer och i det pågående åpromenadprojektet kommer ytterligare arbetsinsatser att genomföras. Med dessa åtgärder kan Hörby med stor sannolikhet kvalificera sig till att kalla sig en bivänlig kommun. Beslut om huruvida kommunen ska kalla sig bivänlig behöver fattas av kommunfullmäktige.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Pollinatörer, exempelvis humlor och bin, spelar en viktig roll i för pollinering av både odlade och vilda växter. Jordbruksverket uppskattade år 2009 att det ekonomiska värdet av pollineringen av odlade grödor i Sverige är mellan 189 och 325 miljoner kronor, globalt har man uppskattat värdet till 1,4 billioner kronor. Utöver det tillkommer pollination av vilda växter, till exempel blåbär och hallon. Ungefär en tredjedel av den mat vi äter helt beroende av pollinerande insekter, och omkring 85 procent av pollineringen görs av bin.

Pollination är en så kallad ekosystemtjänst. Ekosystemtjänster handlar om processer i naturen som vi är mer eller mindre beroende av för att kunna leva. Andra ekosystemtjänster kan handla om produktion av syre i luften, stabilisering av klimatet och vattnets cirkulation mellan växter, luft och hav.

Pollinering är en förutsättning för vår livsmedelsproduktion

Pollinering klassificeras som en så kallad reglerande ekosystemtjänst, eftersom den reglerar naturliga processer i likhet med luft- och vattenrening. Pollinering, som är en förutsättning för livsmedelsproduktion, räknas även som en försörjande ekosystemtjänst.

Raps är en kommersiellt viktig gröda i Sverige och inte minst i Skåne. I ett fältförsök blev skörden 10 % högre när honungsbin fanns

tillgängliga för att pollinera blommorna. Åkerböna är en annan gröda med ökande odlingsareal i Sverige. Denna gröda får cirka 40 % större skörd med hjälp av pollinerande insekter. Rödklöver – Sveriges mest odlade baljväxt – är helt och hållet beroende av pollinerande insekter.

Globalt sett tillgodoser grödor som i någon mån beror av insektpollinering ungefär 90 % av vårt C-vitaminbehov. Exempelvis blir väl pollinerade jordgubbsskördar ungefär 20 % större.

Mängden pollinerande insekter minskar

Under 2000-talet har det kommit rapporter om att bin och andra pollinerande insekter minskat drastiskt i antal i världen. På många håll finns det för få vilda pollinatörer och också för få honungsbin. Man talar ibland om en pollinationskris.

- En tredjedel av Sveriges cirka 300 vilda biarter är rödlistade och hotade.
- Av Sveriges 2 645 arter av fjärilar är ungefär en femtedel rödlistade.

Det finns flera orsaker till att pollinatörer försvinner. Det kan bero på att man använder mycket bekämpningsmedel i jordbruket, men också på att landskapet förändras så att det finns färre platser där pollinatörer kan leva och fortplanta sig. De växter som finns i framför allt slättbygd kanske inte ger tillräckligt pollen och nektar så att bisamhället ska kunna växa sig starkt.

Analys och förslag

En bivänlig kommun

För att stötta pollinerande insekter, och framförallt bin, har biodlarförbundet i Danmark tagit fram en certifiering för kommuner. Om kommunen planterar sammanlagt ett hektar mark med en speciellt framtagen fröblandning får den en certifiering och får kalla

sig för en "bivänlig kommun". Det kan exempelvis handla om att plantera en blomsteräng eller kantzoner med en fröblandning som gynnar pollinerare. Ett medborgarförslag har inkommit om att Hörby ska bli en bivänlig kommun.

Uppmärksamheten kring utrotningen av jordens växt- och djurarter, inte minst kring förlusten av den biologiska mångfalden och pollinatörernas utsatthet, har varit stor. Naturskyddsföreningens operation *Rädda bina* eller i Forumet "Vägen till en hållbar pollinering", som anordnades i samarbete med Naturskyddsföreningen, Naturvårdsverket och LRF, är bland många andra initiativ som har bidragit till att öka medvetenheten kring frågan. Någon likande certifiering för att bli en bivänlig kommun finns dock inte i Sverige i dagsläget.

Hörby, Sveriges första bivänliga kommun?

I kontakt med Ringsjöortens biodlarförbund har det förts diskussioner om Hörby kan kalla sig en bivänlig kommun. Hörbys tillgångar: dess vackra natur och rika växt- och djurliv är en viktig pusselbit i att jordbruket blomstrar.

Hörby kommun jobbar redan idag med åtgärder för att värna den biologiska mångfalden och våra pollinatörer. Detta genom att:

- Klippa lämpliga kantzoner vid "senare" tidpunkter, för att låta dem blomma över först.
- Bekämpa ogräs med metoder som inte innehåller kemikalier, exempelvis med ånga eller slätter.

I pågående projekt att rusta upp åpromenaden i Hörby tätort ska fokus ligga på ekosystemtjänster. I projektpengarna som beviljats från Boverket ingår medel för att anlägga en blomsteräng eller liknande för att gynna pollinatörerna. Tillsammans med Miljömålspengarna för 2019, som Bygg- och miljönämnden har

skjutit till åpromenadenprojektet, kommer insatser för att främja miljöer för pollinatörer att genomföras för 2019.

Med åtgärderna som listats ovan samt satsningen på åpromenadprojektet kan Hörby med stor sannolikhet kvalificera sig till att kalla sig Sveriges första bivänliga kommun. Genom detta initiativ kan vi medvetandegöra pollinatörernas vikt i samhället samtidigt som vi marknadsför och visar hur Hörby kommun bidrar till en ökad biologisk mångfald och arbetar för en hållbar utveckling.

För fortsatt arbete med att stötta pollinatörerna och för att kunna fortsätta att kalla oss en bivänlig kommun föreslår

Samhällsbyggnadsförvaltningen att kommunen arbetar med följande:

- Sprida information och kunskap om pollinatörer och de ekosystemtjänster som de bidrar med. Exempelvis genom information på webben, informationstavlor på strategiska platser samt skapa en digital guidning vid åpromenaden.
- Anordna en bidag i Hörby, med kunskapsspridning om pollinerarnas tjänster. Kan förslagsvis samordnas med invigning av biträdgården i åpromenadprojektet.
- Köpa mer ekologiskt odlad mat för att bidra till att minska mängden bekämpningsmedel i jordbruket.

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslås föreslå kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att besluta:

- Hörby kommun ska kalla sig en bivänlig kommun
- Ge uppdrag till Samhällsbyggnadsförvaltningen att arbeta vidare med åtgärder för att fortsätta vara en bivänlig kommun

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, medborgarförslag om att skapa en bivänlig kommun, 2020-01-29

Beslut från Bygg- och miljönämndens sammanträde, § 184, 2019-08-21

Medborgarförslaget

Beslutet skickas till

Medborgarförslagställaren

Kommunfullmäktige

Magnus Archenholtz
Förvaltningschef Tekniska nämnden

Ida Linné
Miljöstrateg

Carin Holst
Tf. Planerings- och utvecklingschef

Mikael Ulvholt
Kommunekolog